

**Опис досвіду роботи над проблемним питанням:
«Впровадження інноваційних технологій як шлях до розвитку життєвої та професійної компетентності педагога та учнів»**

Савченко С.І. – методист I кваліфікаційної категорії,
Южноукраїнського професійного машинобудівного ліцею

Педагогічне кредо:

«Ми вчимо інших і вчимося самі, ми виховуємо і самоудосконалюємось, і тільки тоді наші знання стануть здобутком наших вихованців.»

В.О.Сухомлинський

Сучасному педагогу необхідні гнучкість і нестандартність мислення, вміння адаптуватися до швидких змін умов життя. А це можливо лише за умови високого рівня професійної компетентності, наявності розвинених професійних здібностей. Ця проблема зафіксована у державній національній програмі «Освіта».

Саме від професійної компетентності викладача, майстра виробничого навчання чи вихователя гуртожитку залежить формування життєвих та професійних компетентностей наших учнів – випускників ліцею. Таким чином, маємо підстави стверджувати про **актуальність** потреби у розробці теоретичних основ та практичних шляхів формування професійної компетентності педагога та учнів.

Під професійною компетентністю педагога розуміють сукупність його особистісних якостей загальної культури та кваліфікаційних знань, умінь, методичної майстерності, гармонійна інтеграція яких в педагогічній діяльності дає оптимальний результат. Для цього потрібно знати педагогічну теорію, уміти застосовувати її в практичній діяльності. Педагогічна компетентність учителя - це єдність його теоретичної і практичної готовності до здійснення педагогічної діяльності.

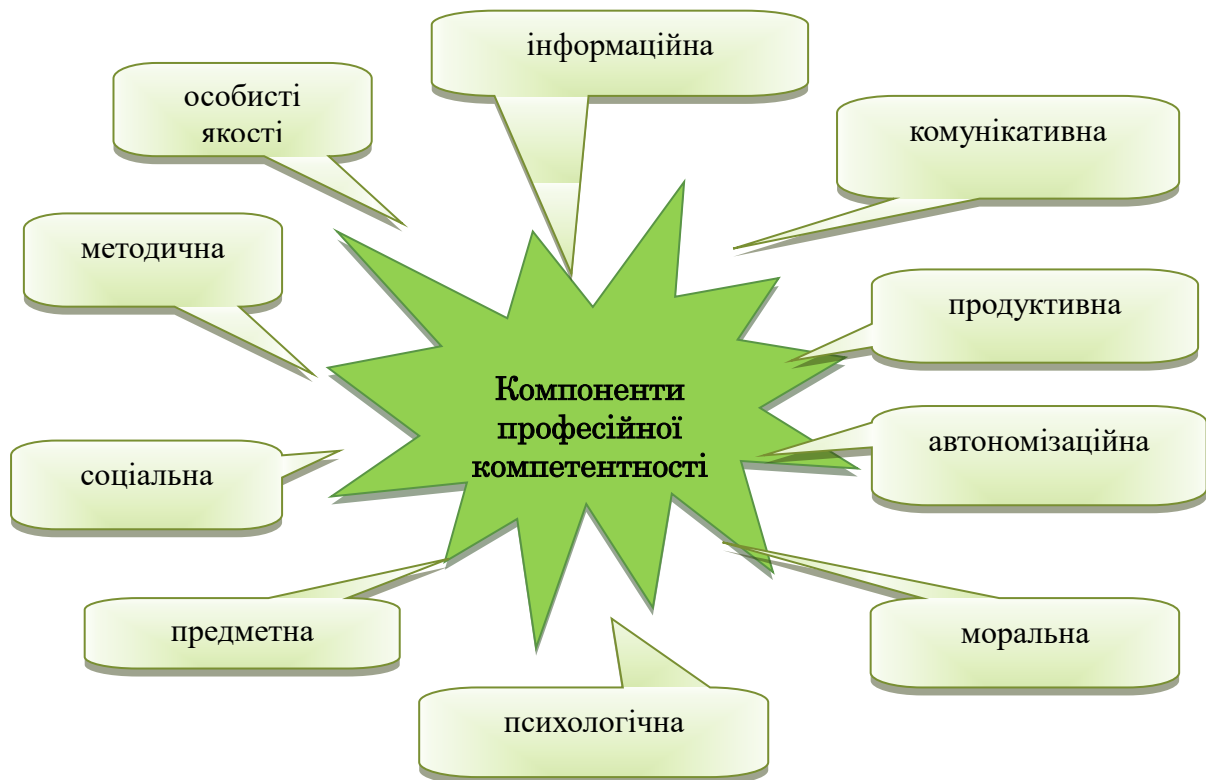
Поняття компетенції і компетентності значно ширше за поняття «знання, вміння, навички», тому що містять:

- спрямованість особистості (мотивацію, ціннісні орієнтації);
- здібності особистості до подолання стереотипів, відчуття проблеми, прояв принциповості, гнучкість мислення;
- характер особистості – самостійність, цілеспрямованість, вольові якості.

Компетентність відповідає змісту освіти. Комплекс знань, умінь та навичок – це база для набуття життєвих та професійних компетентностей.

Основні групи компетенцій :

Одним із шляхів модернізації освітньої системи України постає запровадження в навчальний процес інноваційних педагогічних технологій і методів.

Інновації (італ. *innovations* - новизна, нововведення) - нові форми організації діяльності і управління, нові види технологій, які охоплюють різні сфери життєдіяльності людства.

Як ми можемо формувати компоненти життєвої та професійної компетентності у своїй педагогічній діяльності?

Соціальна компетенція – характеризує вміння людини повноцінно жити в суспільстві, брати на себе відповідальність приймати рішення, робити вибір, безконфліктно виходити з життєвих ситуацій, брати участь у діяльності демократичних інститутів суспільства. Формування соціальної компетенції на уроках здійснюється шляхом використання завдань різного рівня, роботою в групах, виконання індивідуальних творчих завдань (наприклад складання кросвордів, створення презентацій тощо).

Полікультурна компетенція – оволодіння досягненнями культури, розуміння різниці між людьми різних націй, релігій, соціального становища. Шляхи формування: пропаганда досягнень культури, виховання на прикладах видатних людей, використання під час викладання предмета художньої літератури і витворів мистецтва.

Комунікативна компетенція – включає знання необхідних мов, способів взаємодії з людьми і подіями, навички роботи в групі, володіння різними соціальними ролями в колективі. Формуючи цю компетенцію, треба формувати вміння вести діалог, дискусію, вчити учня висловлювати свою думку, робити аргументовані висновки, розвивати культуру мовлення, використовувати письмові роботи, вміння складати вірші до теми, пояснювати значення іншомовних слів. Головною метою колективної навчальної діяльності є формування в учнів навичок колективної творчості, вміння спілкуватися, тактовно вести діалог.

Інформаційна компетенція – вміння знаходити і використовувати інформацію з різних джерел, а також перетворювати, зберігати й передавати цю інформацію. Формуючи цю компетенцію, необхідно використовувати завдання, які підштовхують учнів до пошуку

альтернативних джерел інформації – додаткової літератури, комп'ютерної бази даних, інтернету. Учень повинен уміти складати опорний конспект, кросворд, знаходити матеріал з історії предмета тощо.

Самоосвітня компетенція – готовність постійно навчатися як у професійній діяльності, так і в особистому та суспільному житті. Цю компетенцію формує дослідницька робота учнів, самостійна розробка певної теми.

Компетенція продуктивної творчої діяльності – стимулювання творчості учнів, проведення нестандартних уроків, стимулювання дослідницької роботи. Учні можуть малювати картини до уроку, шукати цікаву інформацію в різних джерелах.

Предметне навчання є тільки основою для формування компетенцій як інтегрованого результату навчальної діяльності учнів. Педагог будь – якого предмета може формувати компетенції учнів, викладаючи свою навчальну дисципліну.

Автономізаційна компетенція – здатність до саморозвитку, творчості, самовизначення, самоосвіти, конкурентоспроможності; готовність і потреба навчатися протягом усього життя.

Компетентний спеціаліст, компетентна людина – це дуже гідна перспектива. А формула компетентності вже запропонована: **компетентність = мобільність знань + гнучкість методу + критичність мислення.**

І людина, яка уособлює в собі такі вміння, без сумніву, буде компетентним спеціалістом.

Рівні професійної компетентності педагога

Рівень професійної компетентності	Критерії результативності педагогічної діяльності педагога
Дуже низький (репродуктивний)	Здатний розповідати учням те, що знає сам. Мета занять викликана стихійно, без урахування знань учнів. Навчальну літературу використовує мінімальну. Зміст навчального матеріалу вибирає стихійно, у зв'язку з цим він є просто концентрацією інформації. Мають перевагу традиційні методи одностороннього пояснення, коли учні пасивно сприймають інформацію. Елементи інформаційної структури занять не обґрунтовані, не чіткі. Спроектowana модель занять має декларативний характер.
Низький (адаптивний)	Вміє пристосовувати свою доповідь до ознак певної аудиторії. Мету і структуру занять визначає адекватно рівню розвитку учнів, але немає навичок варіювати методами та засобами навчально-пізнавальної діяльності. Методи активації застосовує рідко.
Середній (локально-моделюючий)	Володіє стратегією навчання учнів, знаннями і навичками з окремих розділів курсу. Мета та завдання діяльності обумовлені, але не визначені рівні засвоєння учнями бази знань та відповідних їм форм і методів роботи. Переважають традиційні методи і прийоми навчально-пізнавальної діяльності учнів і контролю знань. Активізація діяльності учнів здійснюється без глибинного дидактичного обґрунтування.
Високий (системно-моделюючий)	Володіє стратегією навчання учнів, знаннями і навичками стосовно курсу і педагогічного процесу в цілому. Мету, завдання та структуру занять обирає відповідно до особливостей учнів, ролі навчального матеріалу в курсі і в зв'язку з іншими предметами. Моделює рівень засвоєння з теми і відповідні форми і методи навчально-пізнавальної діяльності і контролю. Зміст висловлюється у відповідності до мети. Переважають проблемні

	методи навчання, що відповідає потребам активізації діяльності учнів, їх мотивам та інтересам.
Дуже високий (творчий)	Використовує стратегії перетворення свого предмета як засобу формування особистості учня. Мета, завдання і структура занять відповідають потребам формування мислення та поведінки учнів. Розроблені системи занять, використовується диференційований підхід. Форми та методи навчально-пізнавальної діяльності учнів підпорядковані меті реалізації алгоритмічно дійсного і творчого рівня засвоєння знань проектує діяльність та поведінку учнів у конкретних ситуаціях.

Значить, ми з'ясували, що *елементами професійної компетентності є знання, уміння і навички, життєвий досвід, фізичний потенціал, задатки та здібності, риси характеру, креативність та інтелект, духовність особистості.* Отже, перед педагогами постає завдання на своїх уроках формувати вміння в учнів самостійно шукати, аналізувати та осмислювати інформацію; відбирати та використовувати інформацію з різних джерел; використовувати сучасні інформаційні технології.

Прогрес вимагає від нас уміння працювати з ними, а, отже, зростають вимоги не тільки до тих, хто навчається, а насамперед до тих, хто навчає.

Вважаю, що розпочинати треба саме з підготовки педагога до роботи в умовах інформаційного буму, щоб викладач та майстер виробничого навчання не почував себе безпорадним, адже неграмотне користування ІКТ на уроці не тільки не дасть бажаного результату, але й може зашкодити. *«Якщо ми будемо навчати наших учнів так, як навчали вчора – ми вкрадемо у них завтра».*

Методична робота спонукає кожного педагога до підвищення свого фахового рівня; сприяє взаємному збагаченню членів педагогічного колективу педагогічними знахідками, дає змогу молодим спеціалістам вчитися педагогічної майстерності у старших і досвідченіших колег, забезпечує підтримання в педагогічному колективі духу творчості, прагнення до пошуку.

Основною метою діяльності методичного кабінету є створення інформаційно-методичної бази для викладачів та майстрів виробничого навчання удосконалення їхньої професійної кваліфікації та самоосвіти.

Координатором методичної роботи ліцею є методист.

Основи структури методичної роботи становить діяльність:

Результати методичної роботи:

- Творчі роботи педагогічних працівників;
- Підвищення педагогічної майстерності, творчого потенціалу педагогічного колективу;
- Впровадження в практику роботи інноваційних педагогічних, інформаційно-комунікаційних технологій;
- Запровадження у навчально-виробничий, виховний процес актуального передового досвіду;
- Створення веб-сайту «Методичний портал» та електронної бібліотеки.

На професійний розвиток педагога впливають зовнішня та внутрішня сфери.

Внутрішня сфера складається з п'яти:

- самоосвіти;
- самовдосконалення;
- саморозвитку;
- самовиховання;
- самоаналізу.

Зовнішня сфера - це педагогічні поради, постійно діючі семінари, методичні комісії, творчі групи та інші форми методичної роботи.

Основними шляхами підвищення професійної компетентності педагогів є:

1. **Формування науково-методичного середовища або професійна взаємодія з колегами**, тобто участь у колективних та групових інноваційних формах

методичної роботи: співпраця у творчих групах, організація консультативно-методичних груп, педагогічні чи психологічні тренінги, участь у чатах, форумах щодо розробки актуальних проблем, методичних фестивалів, панорамах, презентаціях, участь у діяльності ліцею (молодого педагога, педагогічного досвіду, професійної майстерності), методичних дискусіях, методичних аукціонах, методичних діалогах, проблемних столах, педагогічних консиліумах, дебатах; панорамі методичних новинок, захисті творчих проєктів, програм, передових ідей; підготовка й видання друкованих видань.

2. Формування гнучкої системи безперервної освіти педагога:

- **інноваційний підхід педагога до вдосконалення рівня професійної компетентності як у курсовий, так і в міжкурсовий період.** Робота в міжкурсовий період може бути врахована під час атестації педагога (участь у проведенні семінарів, творчих столів, наукових досліджень, розробка та публікація навчально-методичних матеріалів, авторських програм, робота в складі творчих груп, участь у професійних конкурсах тощо);

- **самоосвітня діяльність (епізодична і планова) педагога, саморозвиток,** пошук шляхів професійної самореалізації; здійснення безперервного навчання, оскільки «учитель живе доти, доки він учень»;

- **складання плану самовдосконалення професійної компетентності:** вивчення передового досвіду колег, проведення відкритих уроків, самоаналіз уроків, обговорення відвіданих уроків, участь у конкурсах тощо;

- цілеспрямована систематична робота **над методичною темою,**

- збір та укладання **творчого порт фоліо педагога** - колекція власної бази кращих уроків, цікавих прийомів, знахідок на уроці й позаурочній діяльності, власних засобів наочності, дидактичних матеріалів, продуктивних педагогічних технологій, що відображають зусилля педагога, успіхи або досягнення з тієї чи іншої проблеми, індивідуальної творчої теми.

- **самовиховання,** удосконалення методів, прийомів і форм навчально-виробничої взаємодії з учнями; вироблення індивідуально-творчого стилю роботи;

- **рефлексія** власної діяльності (через об'єктивну оцінку прийти до самореалізації).

3. Створення інформаційно-освітнього простору з рівноправним доступом всіх педагогів до інформаційно-освітніх ресурсів:

- електронна бібліотека;
- медіа, презентації та відеотека педагогічного досвіду,
- реєстр програмних педагогічних засобів навчання.

Форми організації методичної роботи з різними професійними групами педагогів

Професійна група педагогів	Форми організації методичної роботи
	Організація роботи теоретичних семінарів з різних питань змісту освіти, методики викладання навчальних предметів, психолого-педагогічної концепції навчання і виховання учнів, проведення творчих зустрічей з ученим щодо актуальних проблем розвитку психолого-педагогічних і спеціальних наук, залучення до вивчення педагогічного досвіду творчо-працюючих педагогів, включення разом із досвідченими викладачами, майстрами в/н в робочі групи з підготовки педрад, систематичний контроль за їхньою педагогічною діяльністю та її результатами, надання системної допомоги в організації самоосвітньої роботи, стимулювання і

	своєчасне оцінювання ефективних нововведень у педагогічну діяльність.
Усталений Ті, що потребують посиленої уваги стиль роботи	Організація семінарів-практикумів з різних питань змісту освіти, методики викладання навчальних предметів, психолого-педагогічної концепції навчання і виховання учнів, проведення творчих зустрічей з ученим щодо актуальних проблем розвитку психолого-педагогічних і спеціальних наук, залучення до вивчення педагогічного досвіду творчо-працюючих педагогів і власного досвіду, показ їхнього досвіду колегами, включення разом із творчо-працюючими педагогами у робочі групи з підготовки педрад, внутріліцейних і обласних педчитань, надання допомоги в організації самоосвітньої роботи, формування громадської думки про роботу педагогів та її результати, використання самозвітів про свою педагогічну діяльність та її результати для стимулювання творчого зростання і самовдосконалення професійної майстерності.
Ті, що творчо працюють	Залучення до роботи школи молодого педагога і актуального педагогічного досвіду, семінарів-практикумів, до вивчення, оцінювання, узагальнення і поширення власного педагогічного досвіду і досвіду інших педагогів, включення у робочі групи з підготовки педрад, педчитань, надання прав самоконтролю за своєю педагогічною діяльністю та її результатами, формування громадської думки про педагогічну творчість цих педагогів та її розвиток, формування з цих педагогів резерву наставництва над молодими педагогами.

Можна **зробити висновок**, що методист у першу чергу сам повинен оволодіти основами комп'ютерної грамотності та озброїтися глибокими знаннями щодо використання інформаційно-комунікаційних технологій у своїй роботі.

Інноваційність, як принцип педагогіки забезпечує умови розвитку особистості, здійснення її права на індивідуальний творчий внесок, на особистісну ініціативу, на свободу саморозвитку.

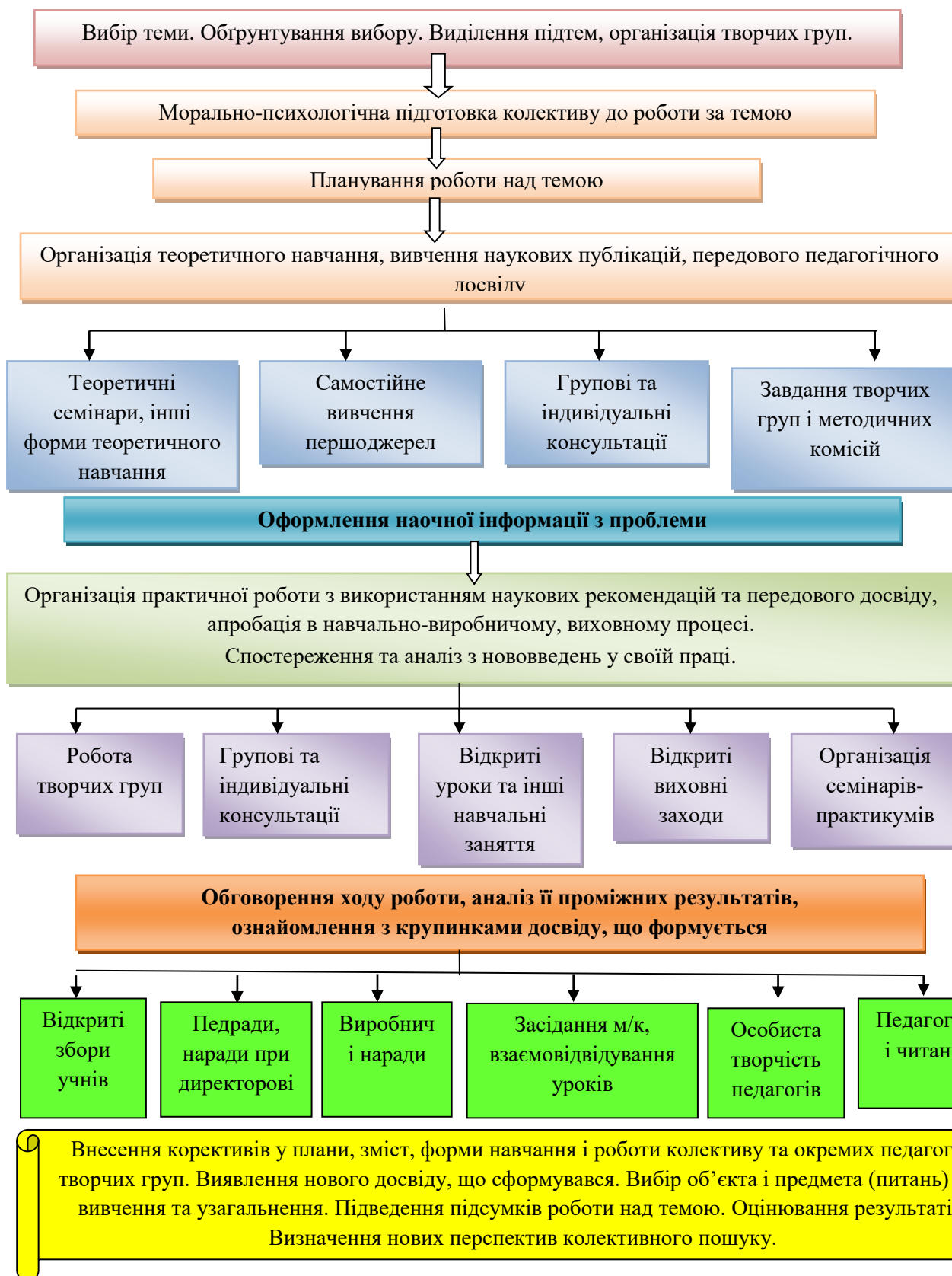
Що ж дасть навчальному закладу використання інноваційних технологій?

- конкурентоспроможність в освітньому середовищі;
- користується попитом серед учасників навчально-виробничого, виховного процесу;
- демонструє високі показники якості та ефективності діяльності педагогів та навчальних досягнень учнів;
- педагоги – творчі особистості.

Теоретичні основи інноваційної діяльності педагога висвітлені в дослідженнях Д.В. Алфімова, І.Д. Беха, Г.П. Васяновича, А.П. Вірковського, О.А.Дубасенюк, В.О. Сластьоніна та ін. Питання професійної підготовки вчителя до інноваційної діяльності розглядаються в працях В.О. Гринько, О.М. Коберника, А.М.Коломієць, К.В. Макогон, О.М.Пехоти; технологія комп'ютерного (інформаційного) навчання (А.Єршов); технологія інтерактивного навчання (Дж. Шерман, Г.Фріц, С.Ренегар, Дж. Фредерік, М.Сілберман, О.Пометун, Л.Пироженко, Т.Ремех); технологія «Метод проектів» (В.Гузєєв); та ін.

Тому вважаю, що обрана тема проблемного питання ліцею «Впровадження інноваційних технологій як шлях до розвитку життєвої та професійної компетентності педагога та учнів» є актуальною.

Щоб охопити активною методичною діяльністю якомога більше педагогів, у 2012-2013 навчальному році Южноукраїнський професійний машинобудівний ліцей розпочав працювати над вищезазначеним проблемним питанням, яке розраховане на п'ять років та потребує перспективного планування роботи з педагогічними працівниками на період опрацювання. Дане питання вивчається лише другий рік. Але в навчальному закладі, є педагогічні працівники, які знаходяться на високому та достатньому рівні з даного питання. І результатом цього, є призові місця в конкурсах, апробація посібника з біології, який підготовлений викладачем вищої категорії, «викладач-методист» Мітченко О.А.

2012-2013 н.р. – Діагностичний етап на тему «Сформованість уяви про зміст та структуру життєвої та професійної компетентності педагога та учнів»

2012-2013 н.р. – Діагностичний етап на тему «Сформованість уяви про зміст та структуру життєвої та професійної компетентності педагога та учнів»

Мета: сформувані особистісну потребу та психологічну готовність педагогів для підвищення професійної компетентності та роботи над єдиною науково-методичною проблемою ліцею.

Зміст роботи:

- Аналіз результатів педагогічного процесу для виявлення загальних та окремих аспектів науково-методичної роботи;
- Аналіз нормативних документів;
- Вивчення науково-методичної літератури з даної проблеми
- Виявлення науково-методичної проблемної теми, обґрунтування її актуальності;
- Виявлення сильних і слабких позицій викладачів, майстрів виробничого навчання та визначення шляхів подолання труднощів

Форми роботи:

- **Оперативна нарада:**
 - Аналіз і обговорення діагностичних анкет педагогічних працівників;
 - Створення творчої групи для опрацювання та систематизації результатів анкетування, діагностування та вироблення мети, завдань, методів реалізації вибраної проблеми.
- **Самоосвіта**
- **Оформлення виставки** наукової і науково-методичної літератури матеріалів з обраної теми

Очікувані результати:

- Психологічна готовність педагогів навчального закладу до роботи над втіленням єдиної науково-методичної проблемної теми, підвищення професійної компетентності;
- Розробка і затвердження планів роботи щодо реалізації проблемної теми на 2013 – 2014 навчальний рік;
- Сформованість уяви про зміст та структуру професійної компетентності

2013-2014 н.р. – Теоретичний етап на тему: «Вивчення методологічних засад формування життєвої та професійної компетентності педагога та учнів»

Мета: ознайомлення з теоретичними засадами методичної проблеми; вивчення науково-теоретичних засад, формування професійної компетентності педагогів, її сутності, структури, змісту.

Зміст роботи:

- Вивчення методологічних засад формування професійної компетентності педагогів ліцею;
- Розробка технологій формування професійної компетентності педагогів;
- Розробка планів самоосвіти педагогів;
- Аналіз літератури з проблеми формування професійної компетентності педагогів;
- Аналіз досвіду впровадження теми (зарубіжного і вітчизняного);
- Розробка еталонної моделі компетентного педагога;

- Створення ініціативної групи з планування системи заходів, спрямованих на вирішення запропонованих завдань щодо реалізації проблеми. (з числа педагогічних працівників, які володіють інноваційними педагогічними технологіями);
- Складання програми дослідження визначеної проблеми, забезпечення послідовності накреслених заходів, їх взаємодія з іншими напрямками педагогічного процесу;
- Створення методичного сайту ліцею;
- Розробка еталонної моделі випускника ліцею.

Форми роботи:

Оперативна нарада:

Мета, засоби та основні напрямки методичної роботи в 2013/2014 н.р. щодо реалізації проблемної теми

Педагогічні читання на тему «Ярмарок педагогічних ідей»

Методичний тиждень «Компетентнісний підхід у побудові моделі випускника ліцею»

Педагогічна рада «Зростання професіоналізму педагогів в системі компетентнісно орієнтованого навчання як чинник підвищення якості професійно-технічної освіти»

Моніторингові дослідження «Рівень професійної компетентності педагога»

Круглий стіл «Професійна компетентність педагога як рівень його професійної майстерності».

Очікувані результати:

Педагоги повинні засвоїти всі поняття, чітко уявляти об'єкт, зміст дослідження з питань компетентнісного підходу до сучасного освітнього процесу.

2014-2015 н.р. – Адаптаційно-корекційний етап на тему: «Створення умов для реалізації поставлених завдань щодо удосконалення навчально-виробничого, виховного процесу шляхом впровадження інноваційних технологій»;

2015-2016н.р. – Формуючий етап на тему: «Від компетентного педагога до компетентного випускника ліцею» і останній етап

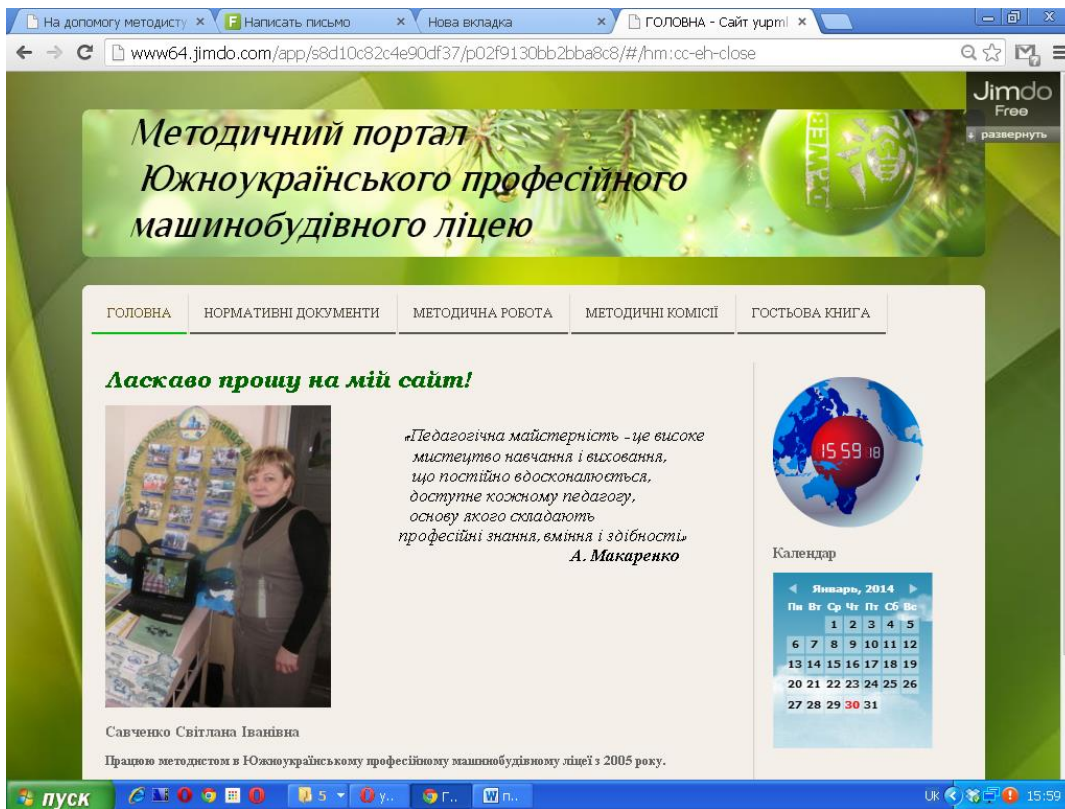
2016-2017 н.р.– Підсумковий на тему: «Визначення ефективності впровадження інноваційних технологій як шлях до розвитку життєвої та професійної компетентності педагога та учнів».

Кожний з цих етапів роботи над проблемною темою має свій зміст та завершено групу заходів, спрямованих на вирішення визначених завдань з якими можна ознайомитися більш детально на сайті методичної роботи.

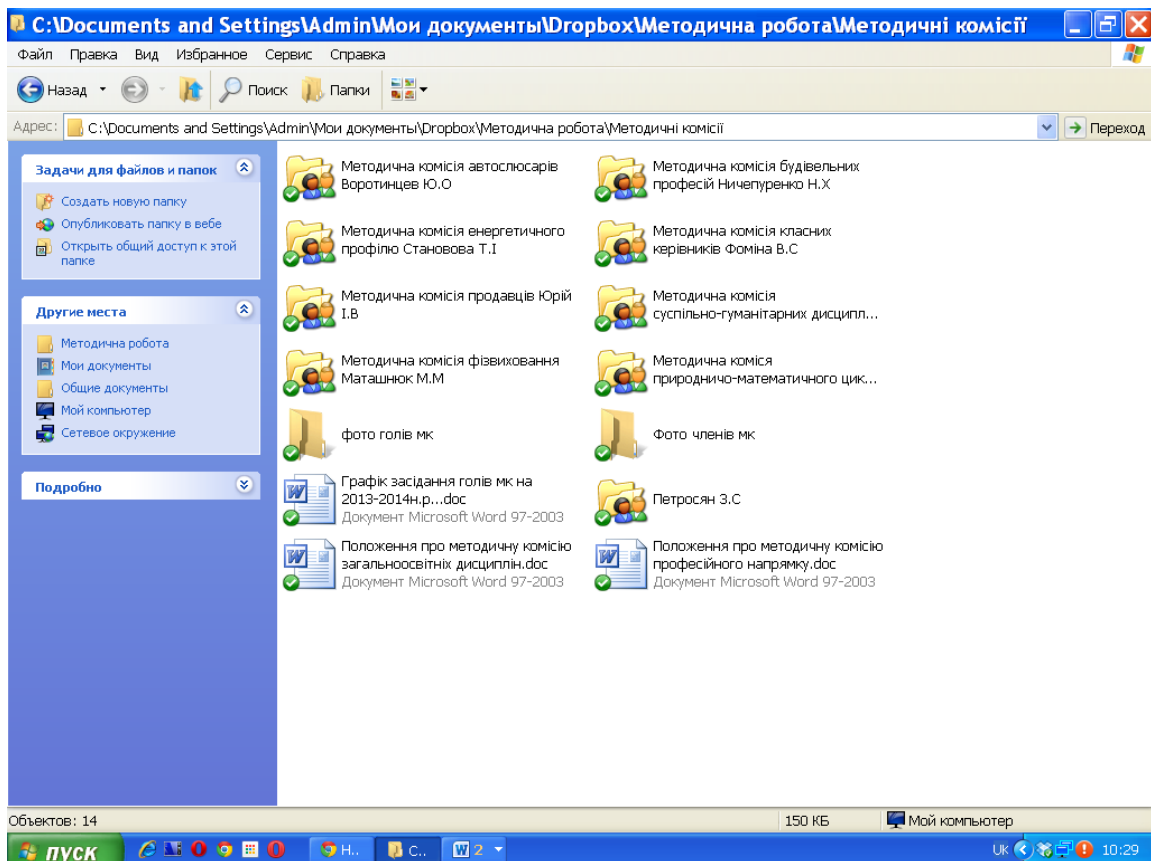
Дуже зручно користуватися можливостями ІКТ не тільки з навчальною метою, але й для вирішення організаційних завдань. Так, неодноразово використовувала власні презентації «Сходинки педагогічної майстерності молодих педагогів», «Проектування, як метод проектної діяльності», «Підсумок методичної роботи за навчальний рік», «Професійна компетентність педагога як одна з умов його успішної професійної діяльності», «Нові стандарти атестація педагогічних працівників», «Сходинки реєстрації на ЗНО -2014р.» та відеоролик «Сходинки педагогічної майстерності молодого спеціаліста в ЮПМЛ».

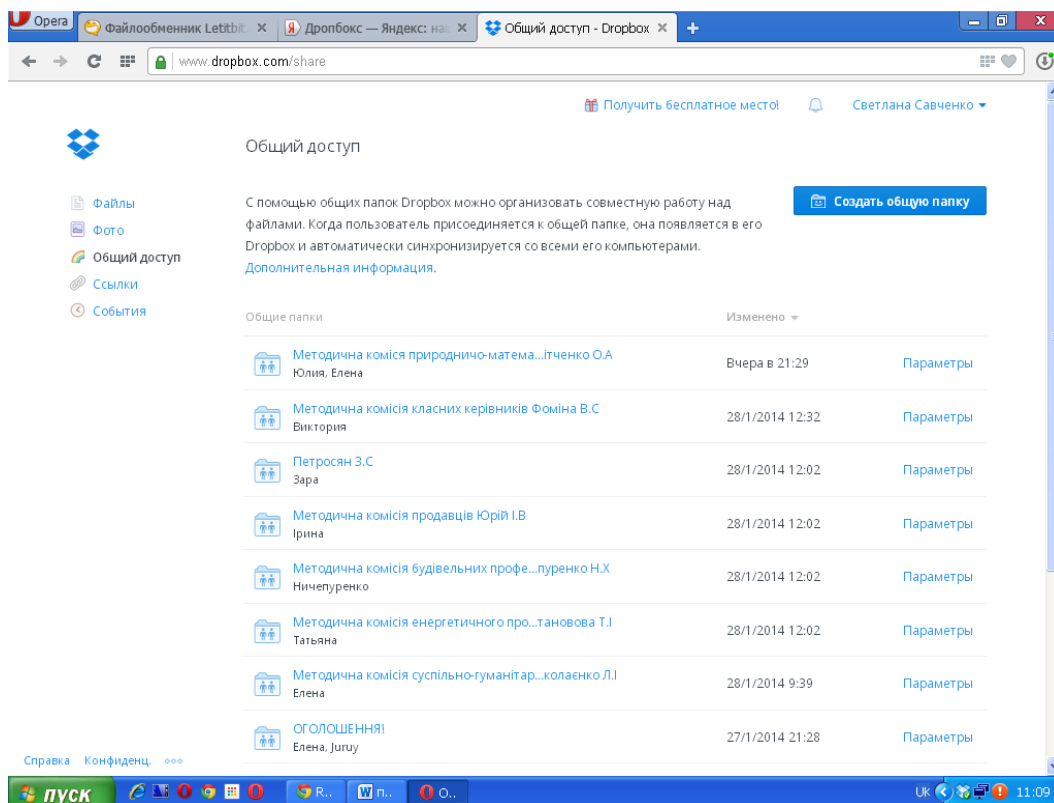
Застосування такої організаційної форми чітко структурує діяльність учасників семінару, спрямовує її у потрібне русло та забезпечує ефективність використання робочого часу: відпадає необхідність зайвих пояснень, підказок тощо.

Для розширення єдиного освітнього простору, забезпечення можливості швидкого реагування, залучення голів методичних комісій, викладачів, майстрів виробничого навчання до Інтернет – зв'язку, поширення досвіду роботи створила та веде роботу сайту «**Методичний портал Южноукраїнського професійного машинобудівного ліцею**»

(адреса сайту: <http://yupml.jimdo.com/>), електронну пошту (yupml_metodkab@ukr.net), та використовую файлообмінник - синхронізатор файлів «Дропбокс», яким користуються голови м/к, викладачі та майстри виробничого навчання.

Дана програма **Dropbox** сприяє організації ефективної діяльності методиста між головами методичних комісій та педагогами ліцею щодо підвищення професійної майстерності педагогічних працівників.

Упровадження інновацій окремо взятим педагогом з окремо взятого предмета, на думку Татарчук С.Є., - робота невдячна, енергозатратна і рідко дає дуже високі результати навіть у того педагога, який активно пропагує нововведення: тільки системна та систематична діяльність усього навчального закладу та висока професійність самих педагогів з даного питання забезпечить виконання поставленої мети стовідсотково.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Буркова Л.В. Класифікація педагогічних інновацій як елемент механізму управління інноваційним процесом в освіті / Буркова Л.В. // Педагогічні інновації: ідеї, реалії, перспективи – К.:Логос, 2010. – С. 231-238. 4.
2. Даниленко Л.І. Управління процесом здійснення інноваційної діяльності в системі загальної середньої освіти / Даниленко Л.І. //Післядипломна освіта в Україні. – 2010. - №3. – С.70-74.
3. Наталія Александрова «Формування професійної компетентності» «Проблеми підготовки сучасного вчителя» № 5 (Ч. 1), 2012р.;
4. Балаба В. Формування професійної компетентності вчителів // Завучу. Усе для роботи.-№ 7.-2009.-с.11
5. Воловик О. Мотивація педагога як умова зростання професійної компетентності // Управління школою.-№10.-2009.-с.10
6. Коваленко Л. Формування компетентності вчителя // Завучу. Усе для роботи.- №17, вересень, 2009.-с.20
7. Відніс-Трофименко К. Школа молодого вчителя / К. Відніс- Трофименко. К., 2005. – С. 5-32.
8. Жебраковський Б. Професійна етика вчителя: час і вимоги / Б.Жебраковський, Л. Ващенко. – К., 2000.
- 9.Дарионова Г. Компетенции в профессиональной подготовке студентов вуза: Монография / Г.Дарионова. – Челябинск, 2004.
- 10.Онаць О. Практика формування професійної компетентності молодого вчителя / О.Онаць // Шлях до освіти. – 2005. – № 3.
- 11.Присяжная А. Прогностическая компетентность преподавателей и обучаемых / А. Присяжная // Педагогика. – 2005. – № 5.